

Pracovní listy pro školy k pohádce Tota lítá

Ivana Hasalová

ilustrovala Dana Lédl, graficky zpracovala Lenka Volková

Milí studenti, milé studentky, vítajte na cestě časem, kde společně prozkoumáte, co znamená žít v totalitním režimu.

Zaměříte se na to, **jaký dopad měla a má totalita na každodenní život** a jak se s ní lidé vyrovnávali.

Abyste mohli diskutovat a vzájemně se učit, rozdělte se do skupin. Čeká vás několik úkolů.

Co si představíte, když slyšíte slovo TOTALITA?

Zaznamenejte své myšlenky. Můžete psát i kreslit.

Až budete mít hotovo, najděte jinou skupinu a sdílejte vzájemně své nápady.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

V TOTALITĚ vypadá vše normálně, ale lidé, kteří v ní žijí, **NEJSOU SVOBODNÍ**. Nemohou například **nahlas říkat, co si myslí, a musí se řídit pravidly, se kterými nesouhlasí**. Kolem vás jsou lidé, kteří v tomto režimu strávili většinu života.

Vy žijete v DEMOKRATICKÉ a SVOBODNÉ zemi a **je potřeba si to občas připomenout**.

Co pro vás znamená BÝT SVOBODNÝ/Á?

Společně **vytvořte myšlenkovou mapu** a představte své nápady ostatním skupinám.

Pomůcky: papír A3, pastelky, fixy

Napište komentář ke své myšlenkové mapě:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dobrovolný úkol: Hlas svobody

Natočte krátké video (max. 2 minuty), ve kterém odpovíte na otázku:

„Proč je svoboda důležitá a jak ji můžeme chránit?“

Můžete použít animaci, rozhovor, písničku nebo vlastní komentář.

Společně se na videa podívejte.

V TOTALITĚ **většina lidí nemohla překročit hranice** a cizinci museli mít zvláštní povolení ke vstupu. Pokud lidé snili o návštěvě nějaké země, téměř nikdy se do ní nepodívali.

Proč to tak bylo?

V TOTALITĚ vždy vládne někdo, kdo je zaslepen mocí a chce řídit všechny, kteří tam žijí. **Vymýšlí různé zákazy a zákony,** které musí všichni dodržovat. **Většinou lidé nemohou dělat, co se jim líbí.**

Co rádi děláte?

Každý ze skupiny napíše své **dvě oblíbené aktivity.**

V TOTALITĚ bys mnoho z těch věcí dělat **nemohl/a**.

Za pomoci písmen vylušti, co může být v TOTALITĚ zakázané.

Í K Ř T A co si myslíš.

E C O T V S T A kam chceš.

U P T I K O co chceš.

Jak byste se cítili, kdybyste nemohli dělat, co máte rádi?

Diskutujte ve skupině a **shrňte své názory** ostatním.

Představte si, že i taková svobodná diskuze není v totalitním režimu žádoucí. **Přemýšlet a vyjadřovat se svobodně může být nebezpečné.**

Proč je důležité moci svobodně vyjádřit svůj názor?

Napište své myšlenky ve třech větách.

V totalitě neexistovaly pouze **zákazy**, ale také **nařízení**, která lidé museli dodržovat. Všichni museli poslouchat, protože se báli, co se stane, když pravidla poruší.

Možná se ptáte: Jak by se to ale mohl zlý král dozvědět?

Jednoduše. **Měl své informátory**. Proto si lidé museli dávat velký pozor na to, co říkají a dělají. **Informátorem mohl být kdokoli**. Kamarád, známý nebo kolega z práce. Nikdo si nebyl nikým jistý.

Představte si, že žijete v zemi, kde je všechno tajné. Vy ale potřebujete sdělit životně důležitou informaci svému známým.

Zkuste napsat tajnou zprávu, kterou nepozorovaně předáte jiné skupině. Nesmí vás u toho nikdo vidět. Použijte speciální „šifru“ (např. změňte písmena nebo použijte kódové slovo)!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kromě všech zákazů a příkazů ještě byli lidé v totalitě nuceni oslavovat vládu zlého krále. Existovala umělecká díla, která mu sloužila. Například **sochy, portréty, plakáty**.

Říká se tomu **vůdcovský kult**. Velmi často se lidem ukazoval krásný život, který ve skutečnosti nežili. Vládnoucí režim chtěl, aby mu lidé věřili a poslouchali ho.

Říkalo se tomu **PROPAGANDA**.

Vyhledejte příklady propagandistických plakátů, porovnejte je a najděte jejich společné znaky.

Odpovězte na otázky:

Jak na nich vypadají lidé? Co je na nich napsáno? Jaké barvy jsou na nich použity?

Seznámili jste se s příklady propagandy, teď si představte, že jste součástí **fiktivního Ministerstva pravdy v totalitním státě.**

Vaším úkolem je vytvořit propagandistický plakát, slogan nebo krátké video, které má přesvědčit obyvatele, že:

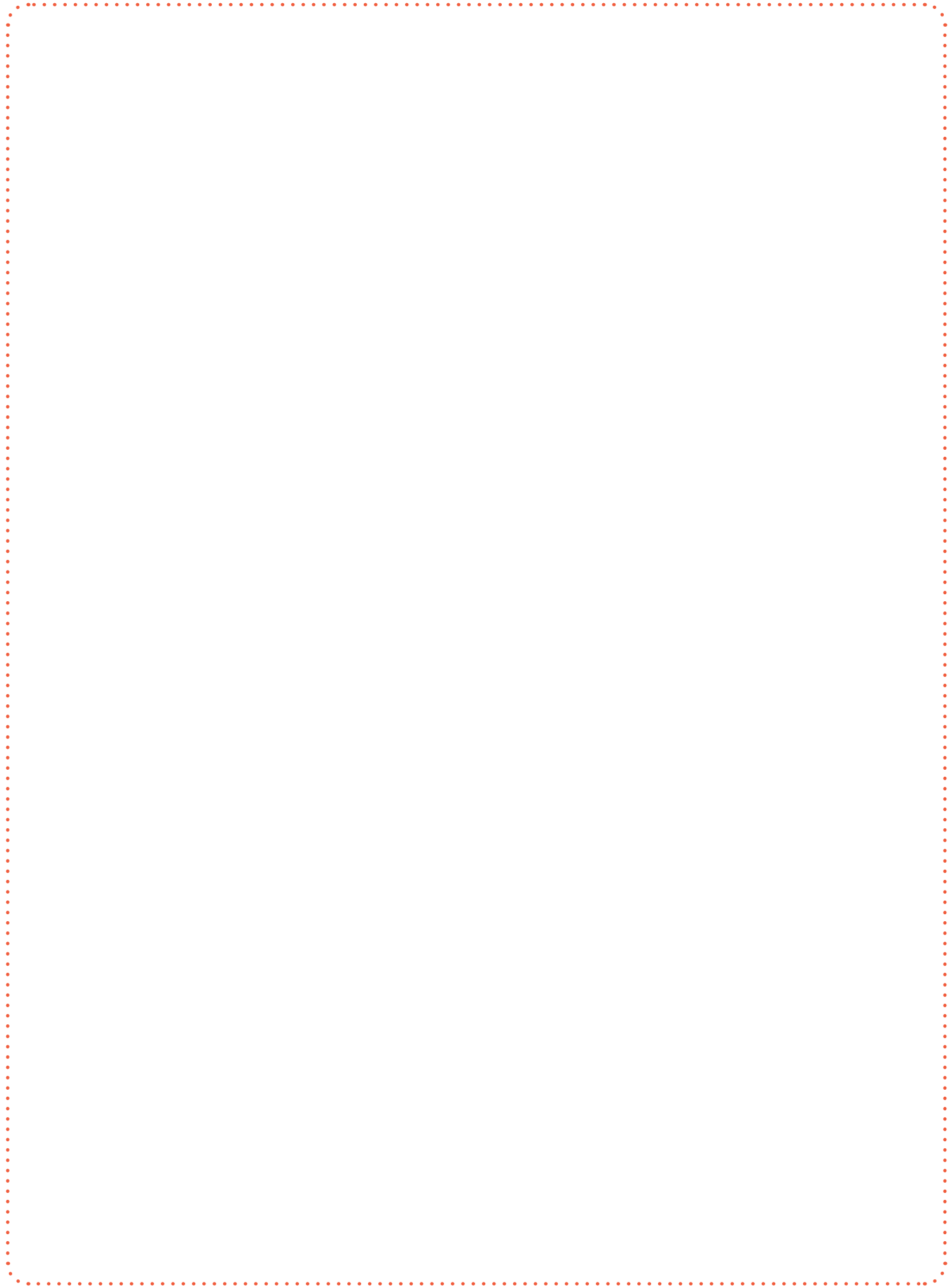
1. Představitel státu je neomylný a všemocný.
2. Nepřítel je nebezpečný a musí být potlačen.
3. Občané musí být loajální a poslušní.

Vyberte si jednu z forem:

Plakát – nakreslete nebo navrhnete plakát s heslem a obrazem.

Slogan – vymyslete 3–5 silných vět, které by se daly použít v rádiu nebo na billboardech.

Video scénář – napište scénář pro krátké (max. 1 minuta) propagandistické video.

Určitě si říkáte: Lidem v totalitě nevadilo, jaký vedli život?

Je to těžké. Když jste na něco zvyklí a nic jiného neznáte, není jednoduché to změnit. Ale existovali lidé, kteří se snažili proti TOTALITĚ bojovat. Říkalo se jim **DISIDENTI**.

Vyhledejte si jednoho známého člověka, který se postavil totalitnímu režimu.

Napište krátký medailonek (cca 5 vět):

Kdo to byl? Proti čemu bojoval? Jaké důsledky to pro něj mělo? Představte ho ostatním skupinám.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Víte o tom, že ještě dnes existují země, ve kterých vládne TOTALITNÍ REŽIM?

Společně je najděte a vyznačte na mapě světa. případně je vypište na papír. Mapa je rozdělena na dva listy, aby ses na ni mohl/a podívat pěkně zblízka.

.....

.....

.....

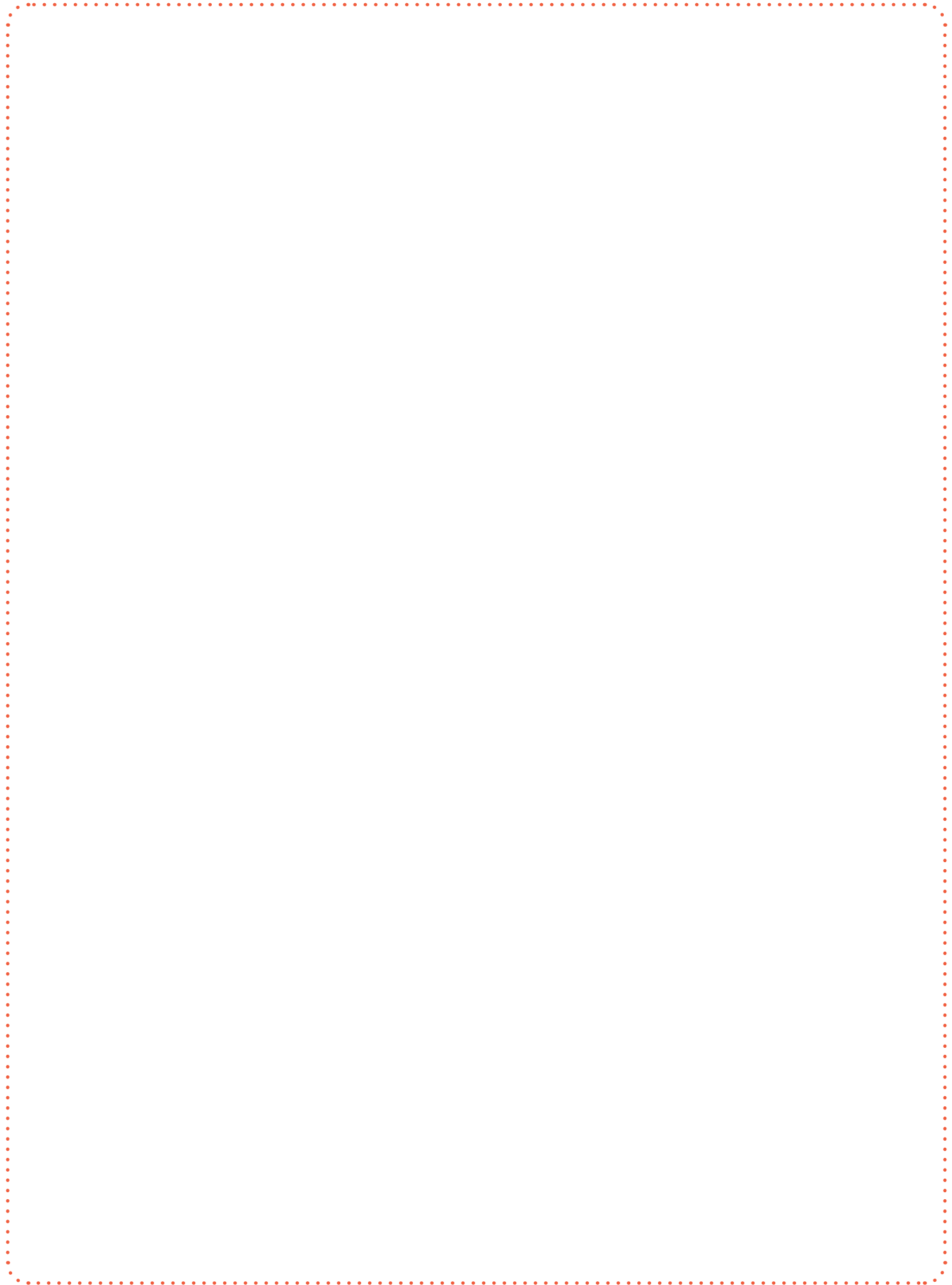
.....

.....

.....

.....

Vyberte si jeden stát a vytvořte o něm pro ostatní skupiny krátkou prezentaci.

PROJEKTOVÝ ÚKOL:

Navrhněte totalitní stát

Protože už víte, jak takový TOTALITNÍ stát vypadá, **můžete si vymyslet vlastní.**

Ve skupině (3–4 žáci) si vymyslete a navrhněte fiktivní totalitní stát.

Vaším úkolem je vytvořit komplexní prezentaci, která představí:

1. Základní informace o státě:

Název státu, vlajka a znak

Heslo režimu (např. „Jednota, síla, poslušnost“)

Typ vůdce (např. generál, prezident, „Velký otec“)

2. Nástroje moci – popište, jak stát ovládá společnost:

Propaganda – Jaké slogany, média a symboly používá?

Cenzura – Co je zakázáno? Jak se kontrolují informace?

Tajná policie – Jak funguje dohled nad obyvateli?

3. Každodenní život:

Jak vypadá běžný den občana? Co smí a nesmí dělat?

Jaké jsou tresty za „neposlušnost“?

4. Kreativní část – vyberte jednu z následujících forem nebo vymyslete vlastní:

Mapa hlavního města

Krátká scénka nebo rozhovor s občanem Zpravodajský článek z oficiálních novin

PREZENTACE:

Každá skupina představí svůj stát ostatním (5–7 minut).

Ostatní žáci mohou klást otázky jako „novináři ze svobodného světa“.

REFLEXE:

Po prezentacích společně diskutujte:

1. Co mají totalitní státy společného?

2. Jaké pocity ve vás vyvolalo vytváření takového režimu?

3. Jak si můžeme vážit svobody?

Na závěr každý/á odpovězte na tyto otázky:

1. Co mě během práce na tomto tématu nejvíc překvapilo?
2. Co bych chtěl/a, aby si lidé v budoucnosti pamatovali o totalitě?
3. Jak můžu já sám/sama přispět k tomu, aby naše společnost zůstala svobodná?

.....

.....

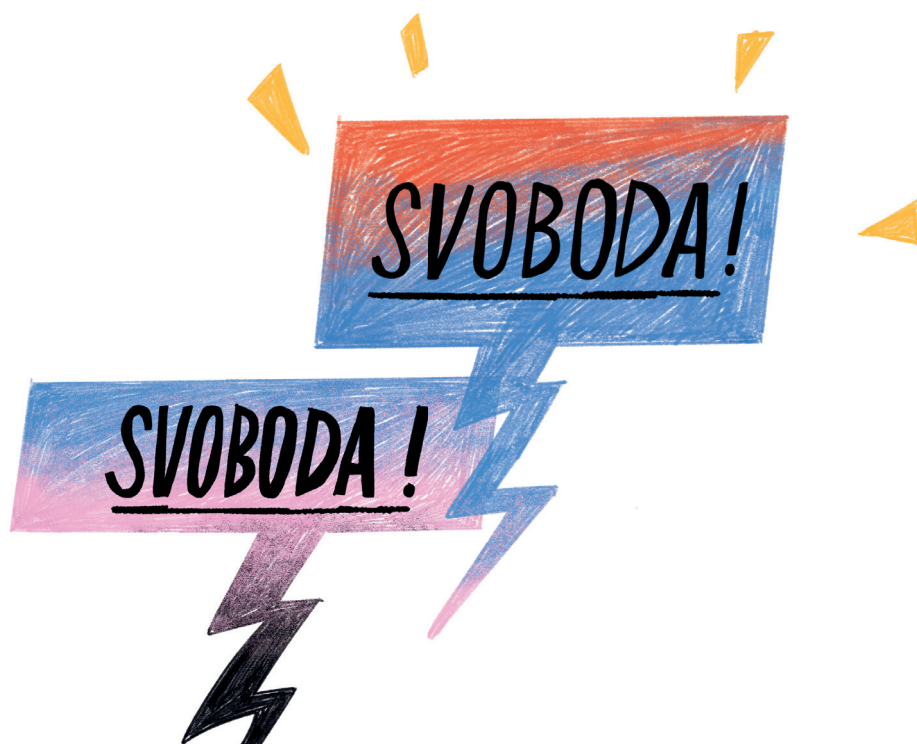
.....

.....

.....

.....

.....

Téma totality není jednoduché – mluvili jste o nesvobodě, strachu i manipulaci.

Ale právě díky tomu si můžeme více vážit toho, co máme dnes: svobody, možnosti volby a práva říct svůj názor.